

GRONDSLAGEN FINANCIEEL BOEKHOUDEN

GRONDSLAGEN FINANCIËEL BOEKHOUDEN

Ann Gaeremynck
Alexandra Van den Abbeele
Marleen Willekens

Tweede editie

 INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

Grondslagen financieel boekhouden. Tweede editie
Ann Gaeremynck, Alexandra Van den Abbeele en Marleen Willekens

© 2021 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1131-1
D/2021/7849/136
NUR 786
Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV
Lay-out: Crius Group, Hulshout
Omslagontwerp: Danny Juchtmans / www.dsigngraphics.be

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Inhoud

DEEL I. HET BOEKHOUDKUNDIG PROCES

HOOFDSTUK 1. BOEKHOUDEN: DEFINITIE EN SITUERING	3	
1	Inleiding	4
2	Boekhouden gedefinieerd	4
3	Het nut van boekhouden en boekhoudkundige informatie	4
3.1	Interne beslissingsnemers: het management	5
3.2	Externe beslissingsnemers	5
4	Financieel boekhouden versus beleidsboekhouden	5
5	Boekhoudprincipes en wetgevend kader	6
5.1	Boekhoudprincipes	7
5.1.1	Principes met betrekking tot de fundamenteën van boekhouding	7
5.1.2	Principes met betrekking tot de waarderingsregels	8
5.2	Accountingstandaarden en wetgevend kader	9
5.3	Wetgevend kader en rapporteringsverplichtingen voor verschillende soorten vennootschappen en verenigingen	10
HOOFDSTUK 2. BASISASPECTEN VAN FINANCIËEL BOEKHOUDEN: DUBBEL BOEKHOUDEN, BALANS EN RESULTATENREKENING	11	
1	Inleiding	12
2	Balans	12

2.1	Activa	13
2.2	Passiva	13
2.3	Wettelijk schema van de balans in de statutaire Belgische jaarrekening	14
2.3.1	De hoofdrubrieken van de balans	14
3	Effect van transacties op de balans.....	17
4	De resultatenrekening.....	22
HOOFDSTUK 3. HET BOEKEN VAN TRANSACTIES IN HET JOURNAAL EN HET GROOTBOEK		25
1	Inleiding.....	26
2	De rekening en het verband met de balans	26
3	Geïntegreerd voorbeeld: KDR Consultancy	28
4	Regels voor het debiteren en crediteren van individuele rekeningen.....	30
5	Het boeken van transacties	31
5.1	Het boeken van transacties van KDR Consultancy uit de operationele cyclus	31
5.2	Het boeken van transacties van KDR Consultancy uit de investeringscyclus	39
5.3	Het boeken van transacties van KDR Consultancy uit de financieringscyclus	43
6	Tips voor het gebruik van het MAR	46
HOOFDSTUK 4. HET BOEKEN VAN EINDEJAARSVERRICHTINGEN EN DE AFSLUITING VAN HET BOEKJAAR		47
1	Inleiding.....	48
2	Proef- en saldibalans als voorbereiding voor het opstellen van de eindbalans en de resultatenrekening	48
3	Eindejaarsverrichtingen	49
3.1	Eindejaarsverrichtingen met betrekking tot de operationele cyclus	50
3.1.1	Voorraden	50
3.1.2	Vorderingen	51
3.1.3	Overlopende rekeningen	51

3.2	Eindejaarsverrichtingen met betrekking tot de investeringscyclus	53
3.3	Terug te vorderen of te betalen btw	55
4	Aangepaste saldibalans	56
5	Bepalen van het resultaat en opstellen van de resultatenrekening	58
6	Resultaatverwerking	59
7	Afsluiting van de balansrekeningen en opstelling van de eindbalans	60
8	Het boekhoudproces samengevat	61
9	De toelichting bij de jaarrekening: een bondige bespreking	61
	HOOFDSTUK 5. TOEPASSING VAN HET BOEKHOUDPROCES	65
1	Inleiding	66
2	Gegevens over Trade Company	66
3	Verrichtingen tijdens het boekjaar van Trade Company	66
4	Opgaven bij alle stappen in het boekhoudproces	67
5	Oplossing van de opgaven	68
	DEEL II.	
	VERDERE VERDIEPING	
	HOOFDSTUK 6. ACCOUNTINGFLEXIBILITEIT	145
1	Inleiding	146
2	<i>Accrual accounting</i> is geen kasboekhouden	146
3	Economische realiteit en accountingflexibiliteit	147
4	Winstmanagement en het verband tussen de balans en de resultatenrekening	148
5	Besluit	150

HOOFDSTUK 7. VOORRADEN	151
1 Inleiding	152
2 Situering van voorraden in de balans en het MAR	152
3 Voorraden, kostprijs van verkochte goederen en voorraadwijzigingen	154
3.1 Niet-permanente inventaris (periodieke inventaris)	155
3.2 Permanente inventaris	157
3.3 Types van voorraden en rekeningen voor voorraadwijzigingen	158
4 Voorraadwaarderingmethoden	158
4.1 Waarderingsbasis	159
4.2 Voorraadwaarderingmethoden	164
4.2.1 Individueel identificeerbare prijs	164
4.2.2 FIFO	166
4.2.3 LIFO	169
4.2.4 Gewogen gemiddelde prijzen	169
4.2.5 Samenvattend overzicht	171
5 Besluit	172
HOOFDSTUK 8. DE WAARDERING VAN DE MATERIËLE VASTE ACTIVA	173
1 Inleiding	174
2 Situering van de materiële vaste activa in de balans en in het MAR	174
3 Waardering van materiële vaste activa	175
3.1 Aanschaffingsprijs	175
3.2 Vervaardigingsprijs	175
3.3 Inbrengwaarde	176
4 Materiële vaste activa met een beperkte levensduur	176
4.1 Begrip afschrijvingen	176
4.2 Boekhoudkundige verwerking van afschrijvingen	177
4.3 Afschrijvingsmethoden	177
4.3.1 Lineaire of constante afschrijvingen	178
4.3.2 Degressieve afschrijvingen	178
4.3.3 Progressieve methoden	180

4.3.4	Prestatiegebonden afschrijvingen	180
4.4	Realisatie van materiële vaste activa waarop werd afgeschreven	180
4.5	Aanvullende of niet-recurrente afschrijvingen	181
4.6	Terugneming van afschrijvingen	181
5	Materiële vaste activa met een onbeperkte levensduur	182
5.1	Waardeverminderingen	182
5.2	Terugneming van waardeverminderingen	182
6	Herwaardering van materiële vaste activa	183
6.1	Omschrijving en voorwaarden	183
6.2	Boekhoudkundige verwerking	183
7	Besluit	185
HOOFDSTUK 9. DE WAARDERING VAN IMMATERIËLE VASTE ACTIVA		187
1	Inleiding	188
2	Situering van de immateriële vaste activa in de balans en in het MAR	188
3	Kosten van ontwikkeling	188
3.1	Omschrijving	188
3.2	Waardering	190
3.2.1	Initiële waardering	190
3.2.2	Afschrijvingen	191
3.2.3	Terugneming van afschrijvingen	192
3.2.4	Herwaardering	193
4	Concessies, octrooien, licenties, knowhow, merken en soortgelijke rechten	193
4.1	Omschrijving	193
4.2	Waardering	194
4.3	Waardering na aanschaffing of vervaardiging	195
4.3.1	Afschrijvingen en waardeverminderingen	195
4.3.2	Niet-recurrente afschrijvingen	195
4.3.3	Terugneming van afschrijvingen	196
4.3.4	Terugnemingen van waardeverminderingen	196
4.3.5	Herwaardering	196
5	Besluit	196

HOOFDSTUK 10. GEÏNTEGREERD VOORBEELD	199
1 Omschrijving	200
2 Oplossingen	203
2.1 Openingsbalans	203
2.2 Openen van het boekjaar in het journaal	206
2.3 Boeken van de transacties in het journaal	206
2.4 Boeken van eindejaarsverrichtingen volgens de huidige boekhoudkeuzes	208
2.5 Resultatenrekening en eindbalans volgens de huidige boekhoudkeuzes	212
2.6 Boeken van eindejaarsverrichtingen volgens de alternatieve boekhoudkeuzes	213
2.7 Resultatenrekening en eindbalans volgens de alternatieve boekhoudkeuzes	218
 DEEL III.	
ANALYSE VAN DE JAARREKENING	
 HOOFDSTUK 11. INLEIDENDE BESCHOUWINGEN BIJ DE ANALYSE VAN DE JAARREKENING	223
1 Inleiding	224
2 Bredere context van de onderneming	225
2.1 Algemene informatie over de onderneming	225
2.2 Niet-financiële informatie in de jaarrekening over het boekjaar	225
2.2.1 Verslag van de commissaris	226
2.2.2 Jaarlijks beheersverslag van het bestuursorgaan	227
2.2.3 De waarderingsregels	228
2.2.4 Verleende waarborgen	229
 HOOFDSTUK 12. HERWERKING VAN DE BALANS EN DE RESULTATENREKENING	231
1 Inleiding	232
2 Herwerking van de balans	232
2.1 De herwerkte balans	232
2.2 Stramien voor het bespreken van een herwerkte balans	234
2.3 Voorbeeld	234

3	Herwerking van de resultatenrekening.	237
3.2.1	EBIT: het resultaat vóór financiële kosten en belastingen	237
3.2.2	EBITDA en het onderscheid tussen cashflow en boekhoudkundig resultaat.	238
3.2.3	Toepassing: berekening van de EBIT en EBITDA voor Trade Company	240
4	Verdere analyse van de jaarrekening.	241
HOOFDSTUK 13. LIQUIDITEIT.		243
1	Inleiding.	244
2	Analyse van de liquiditeit binnen de onderneming.	244
2.1	Nettobedrijfskapitaal.	244
2.2	Nettobedrijfskapitaalbehoefte.	245
2.3	Nettokas of thesaurie.	246
2.4	Maatregelen ter remediëring.	248
2.4.1	Voorraadrotatie	249
2.4.2	Klantenkrediet	251
2.4.3	Leverancierskrediet	252
3	Liquiditeitsratio's voor de vergelijking van ondernemingen onderling.	252
3.1	Nettokaspositie, behoefte aan nettobedrijfskapitaal en nettobedrijfskapitaal in functie van het balanstotaal	253
3.2	Liquiditeit in ruime zin (<i>current ratio</i>)	253
3.3	Liquiditeit in enge zin (<i>acid-test ratio</i>)	254
3.4	Dekking van uitgebreid vaste activa door permanent vermogen	254
3.5	Vergelijkingsbasis.	255
HOOFDSTUK 14. SOLVABILITEIT		257
1	Inleiding.	258
2	Statische solvabiliteitsratio's.	258
2.1	Graad van financiële onafhankelijkheid	258
2.1.1	Correcties	259
2.1.2	Economische interpretatie.	259
2.1.3	Remediëring	260
2.2	Zelffinancieringsgraad	260
3	Dynamische solvabiliteitsratio's	261

3.1	Dekking van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow	261
3.2	Dekking van schulden op meer dan 1 jaar die binnen het jaar vervallen door de cashflow	262
4	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	263
HOOFDSTUK 15. RENTABILITEIT		265
1	Inleiding	266
2	Rentabiliteit van de verkopen	266
2.1	Brutoverkoopsmarge	266
2.2	Nettoverkoopsmarge	267
3	Bruto- en nettorentabiliteit van het totaal van de activa vóór belastingen	267
3.1	Brutorentabiliteit van de totale activa	268
3.2	Nettorentabiliteit van de totale activa (<i>return on assets</i>)	268
4	Nettorentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen (ROE)	269
BIJLAGEN		
Bijlage 1a.	Schema van de jaarrekening voor kapitaalvennootschappen volgens volledig schema	273
Bijlage 1b.	Schema van de jaarrekening voor kapitaallose vennootschappen volgens volledig schema	275
Bijlage 2.	Schema van de resultatenrekening	277
Bijlage 3.	Minimumindeling van het Algemeen Rekeningenstelsel	279
Bijlage 4.	Neerleggingsformulier: volledig model voor ondernemingen	291